

Kameraövervakning inomhus i skolor

Checklista för dig som ska sätta upp kameror

Kameraövervakningslagen innehåller en samlad reglering av kameraövervakning. Syftet med lagen är att tillgodose behovet av kameraövervakning för berättigade ändamål samtidigt som enskilda skyddas mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Det här informationsbladet beskriver vad som är viktigt att tänka på för att kameraövervakning ska få bedrivas inomhus i skolor.

En skola är en plats där barns bästa är utgångspunkten i utbildningen. Skolan är också en arbetsplats. Barn och vuxna som vistas i skolan har rätt att slippa kameraövervakning om det inte finns ett övervakningsintresse som väger tyngre än integritetsintresset, den så kallade överviktsprincipen. Det är den som är huvudman för skolan som ska visa att övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset, det vill säga att det finns ett rättsligt stöd för kameraövervakningen.

Samtycke kan i och för sig också utgöra ett rättsligt stöd vid kameraövervakning på platser dit allmänheten inte har tillträde. Det är sällan praktiskt genomförbart att inhämta samtycke från alla som kan komma att vistas i en skola. En annan anledning är att ett samtycke kräver frivillighet, vilket är svårt att uppnå när det gäller anställda och elever, som inte har någon valmöjlighet att slippa att vistas i skolan. Ett samtycke kan också återkallas när som helst.

Därför utgår detta faktablad från överviktsprincipen som innebär att huvudmannen, i **ett första steg**, ska förvissa sig om att kameraövervakningen bedrivs bara om övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset. Om kameraövervakningen är tillåten enligt denna överviktsprincip måste huvudmannen i **ett andra steg** följa kameraövervakningslagens bestämmelser som rör upplysningsplikt, tystnadsplikt, säkerhetsåtgärder, med mera.

Att enbart nöja sig med att upplysa om att kameraövervakning utförs innebär alltså inte att övervakningen är tillåten. Då har huvudmannen hoppat över bedömningen i steg 1.

Steg 1: Bedöm om kameraövervakningen inomhus är tillåten enligt kameraövervakningslagen

Kameraövervakningen får bedrivas utan samtycke om övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra berättigade ändamål och övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad (integritetsintresset).

Det innebär att skolhuvudmannen behöver ha skaffa sig en konkret uppfattning om problematik eller händelser som inträffat i skolan. En skola kan till exempel ha upprepade problem med skadegörelse och stölder. Uppgifter i form av polisanmälningar och ersättningsyrkanden till försäkringsbolag och liknande är ofta ett bra underlag för att styrka problematiken. Även annat än brott kan vara ett berättigat ändamål för kameraövervakning, till exempel skolans arbete med att förebygga och förhindra förekomsten av kränkande behandling, men bedömningen måste alltid göras i det enskilda fallet för varje skola.

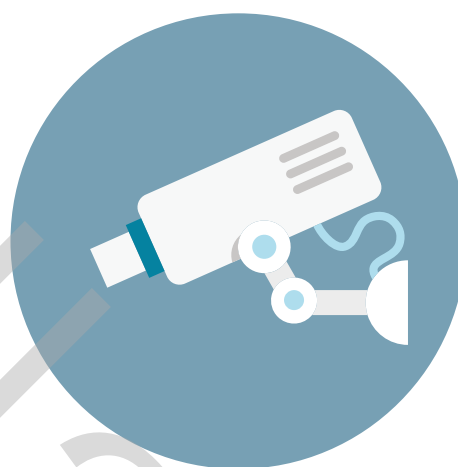
Det är bra om huvudmannen har en rutin för att samla in underlag som kan behövas för att vid ett senare tillfälle dra slutsatser om vilket övervakningsintresse skolan har. Datainspektionen brukar efterfråga sådana uppgifter vid tillsyn av kameraövervakning på en plats dit allmänheten inte har tillträde.

Kameraövervakning är inte en lösning som ska väljas i första hand. Ofta finns andra sätt att komma åt problem och sådana bör väljas före kameraövervakning. Här är några exempel på andra alternativ.

- Inlåsning av särskilt värdefull utrustning
- Förstärkt skalskydd till vissa rum och utrymmen i skolan.
- Bättre belysning
- Ombyggnationer av ytor med skydd mot sikt
- Rörelsestyrda vattenkranar
- Ökad vuxennärvaro
- Elevskyddsombud

Utöver att samla uppgifter om händelser och genomförda alternativa åtgärder är det bra om huvudmannen också klargör följande detaljer vid bedömningen av sitt övervakningsintresse.

- Vilken är den konkreta brottsutsattheten (till exempel skadegörelser) eller olycks-

risken eller annan utsatthet sett till händelser som inträffat på skolan?

- När på dygnet har dessa händelser inträffat?
- I vilka utrymmen i skolan har händelserna inträffat?
- Varför har inte andra alternativa åtgärder (se ovan) varit tillräckliga för att komma tillrätta med problemen?

Varje kamera ska bedömas för sig vilket innebär att kameror ska placeras så att de uppfyller sitt syfte, men samtidigt inte får ett upptagningsområde som blir för vidsträckt utifrån de händelser som inträffat. Utrymmen där man passerar snabbt förbi innebär ofta ett mindre integritetsintrång än utrymmen där man upphåller sig längre tid.

Kameraövervakning kan bestå av realtidsövervakning via bildskärm, bildinspelning samt avlyssning och upptagning av ljud. Kameraövervakningslagens bestämmelser gäller alltså även om skolan inte spelar in bildmaterial. För bildinspelning och ljudavlyssning/-upptagning krävs att särskilda skäl föreligger, till exempel att en plats är särskilt brottsutsatt. Då är beskrivningen av inträffade händelser särskilt viktig.

Redovisningen under steg 1 kan också utgöra grund för att huvudmannen gör klart i organisationen hur den interna beslutsgången ser ut när huvudmannen överväger kameraövervakning.

Steg 2: Andra åtgärder som ska vidtas

Om kameraövervakningen får bedrivas enligt steg 1 ovan, det vill säga om huvudmannen i det enskilda fallet har bedömt att övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset, måste huvudmannen uppfylla ett antal andra förutsättningar för att övervakningen ska bedrivas i enlighet med kameraövervakningslagen. Några viktiga punkter är följande:

✓ **Krav på dokumentation**

Huvudmannen ska se till att övervakningen endast sker för särskilda och berättigade ändamål, det vill säga ändamål som bedömningarna i steg 1 lett till. Huvudmannen ska också se till att ändamålen med övervakningen dokumenteras. Som framgår nedan ska huvudmannen på begäran kunna upplysa om ändamålet.

✓ **Krav på begränsning**

För övervakningens omfattning ska huvudmannen se till att den inte bedrivs i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen. Det innebär att huvudmannen ska begränsa övervakningen genom att en kamera ska riktas på ett sådant sätt att det område som övervakas inte är större än vad som behövs för att tillgodose ändamålet med övervakningen. Det innebär också att kameraövervakningen ska begränsas i tiden på så sätt att övervakningen endast pågår så länge det är motiverat med hänsyn till ändamålen. Det kan innebära att kameraövervakningen begränsas till vissa tider på dygnet eller under viss del av året.

✓ **Upplys om kameraövervakningen**

Huvudmannen ska självant upplysa enskilda om kameraövervakningen (även om det endast är fråga om realtidsövervakning, utan bildinspelning). Det ska ske genom skyltning eller på något annat verksamt sätt. Särskild upplysning ska lämnas om

avlyssning eller upptagning av ljud sker i samband med övervakningen.

Om det finns synnerliga skäl får länsstyrelsen besluta om undantag från skyldigheten att upplysa, men undantag kan däremot inte förekomma när ljud ska avlyssnas eller tas upp.

Huvudmannen ska också lämna upplysning om ändamålen med övervakningen på begäran av den som övervakas. Som framgår ovan ska den som bedriver kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde dokumentera ändamålen med övervakningen, så att det alltid enkelt går att upplysa om dessa.

✓ **Bevara inte uppgifterna för länge**

Huvudmannen bör spara eventuellt inspelat bild- och ljudmaterial så kort tid som möjligt, maximalt två månader. När bild- och ljudmaterial från kameraövervakningen inte längre får bevaras ska materialet omedelbart förstöras. Det innebär att huvudmannen behöver ha infört interna rutiner för att begränsa bevarandetiden.

✓ **Tystnadsplikt och sekretess**

Kameraövervakningslagen innehåller en bestämmelse om tystnadsplikt. Hos myndigheter tillämpas offentlighets- och sekretesslagen. Om man bryter mot tystnadsplikten (det vill säga genom att obehörigen röja eller utnyttja det som man har fått veta om någons personliga förhållanden) kan man dömas till böter eller fängelse för brott mot tystnadsplikten.

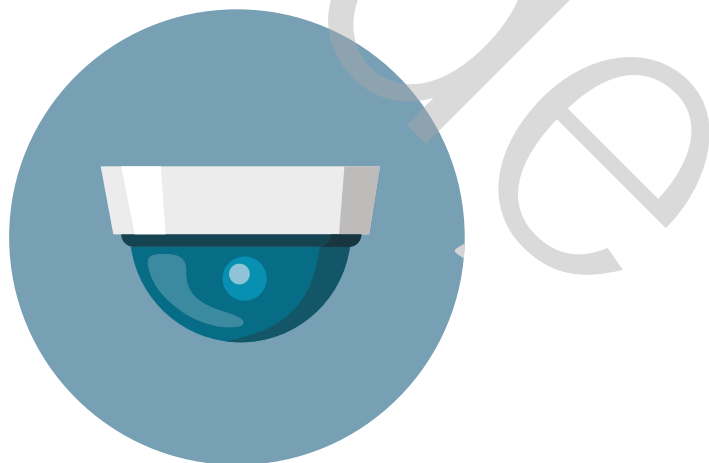
Sekretessskyddet innebär att material från kameraövervakning inte får lämnas ut i andra fall än till brottsbekämpande myndigheter eller en kommun alternativt en myndighet som ansvarar för räddningstjänst om det finns ett behov av uppgifterna hos mottagaren.

Det är lämpligt att huvudmannen informerar de befattningshavare som kan komma att få del av material från kameraövervakningen om innebörden av tystnadsplikten/ sekretessen.

✓ **Begränsning av åtkomsten och andra säkerhetsåtgärder**

Tillgång till bild- och ljudmaterial får inte ges till fler personer än vad som behövs för att övervakningen ska kunna bedrivas. Det innebär att huvudmannen ska begränsa antalet befattningshavare som tilldelas arbetsuppgifter som avser kameraövervakningen. Ofta handlar det om att begränsa åtkomsten till datautrustning där bildmaterial lagras. Att till exempel ge alla lärare tillgång är inte korrekt. Det kan däremot vara motiverat att huvudmannen ger en rektor och en it-tekniker åtkomst till datautrustningen.

Även i övrigt ska huvudmannen vidta åtgärder för att skydda bild- och ljudmaterial från kameraövervakningen. Skyddet ska ge en säkerhetsnivå som är lämplig med hänsyn till de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av materialet samt hur pass känsligt materialet är.

Säkerheten ska vara på en hög nivå när det gäller kameraövervakning. Skälet till detta är främst att det råder tystnadsplikt och sekretess. Exempel på en åtgärd är säker inlåsning datautrustning där bildmaterial lagras.

✓ **Om man anlitar en larmcentral eller liknande**

Huvudmannen kan anlita någon annan (en larmcentral eller liknande) som har hand om kameraövervakningen för huvudmannens räkning. Då ingår det i huvudmannens skyldigheter att ge instruktioner till det företag som anlitas och även att se till att det finns ett skriftligt avtal om kameraövervakningen. I avtalet ska det särskilt föreskrivas att den som har hand om övervakningen får utföra övervakningen bara i enlighet med instruktioner från huvudmannen och att den som har hand om övervakningen är skyldig att vidta säkerhetsåtgärder. Huvudmannen ska också förvissa sig om att företaget kan genomföra och faktiskt genomför säkerhetsåtgärder.

Datainspektionen utövar tillsyn

Datainspektionen är operativ tillsynsmyndighet över kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde. Datainspektionen får besluta om de förelägganden som är nödvändiga för att kameraövervakningslagen ska följas. Föreläggandena får förenas med vite.

Om du har frågor

Har du frågor kring kameraövervakning inomhus på skolor kan du kontakta Datainspektionens upplysningstjänst som du når på telefon 08-657 61 00 eller e-post datainspektionen@datainspektionen.se.

Kontakta Datainspektionen

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se Webb: www.datainspektionen.se
Tfn 08-657 61 00. Postadress: Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Datainspektionen